

Creșterea populației este dovadă a progresului economic?

Intr-o lucrare de curind apărută, relativă la creșterea populației celor mai principale state europene în ultimii 25 ani, găsim următoarele date statistice (Die Bevölkerungszunahme der grösseren Staaten in den letzten 25 Jahren von Dr. Karl Sememann):

Ani	Populație	Pe km. patrat	Procent anual de creștere	Ani	Populație	Pe km. patrat	Procent anual de creștere
Germania				Austria			
1880	45.236.061	83.7	1.14	1880	22.144.244	73.8	0.75
1885	46.857.704	86.7	0.70	1885			
1890	49.428.470	91.5	1.07	1890	23.895.413	79.6	0.76
1895	52.279.901	96.7	1.12	1895			
1900	56.367.178	104.2	1.50	1900	26.150.708	87.2	0.90
1905	60.641.278	112.1	1.46	1905			
Ungaria				Rusia			
1880	15.739.259	48.4	0.13	1880			
1885				1885	81.725.185	16.9	1.17
1890	17.463.791	53.7	1.04	1890			
1895				1895	93.442.864	19.4	1.11
1900	19.254.559	59.3	0.98	1900			
Franța				Italia			
1881	37.405.090	69.8	0.27	1881	28.459.628	99.3	0.60
1886	37.930.759	70.8	0.28	1886			
1891	38.133.385	71.1	0.11	1891			
1896	38.269.011	71.4	0.07	1896			
1901	38.961.945	72.6	0.36	1901	32.475.253	113.3	0.69
1906	39.252.267	73.2	0.15	1906			
Spania				Finlanda			
1877	16.341.201	32.4	0.25	1877			
1886	17.257.983	34.2	0.55	1886	2.060.782	5.5	1.49
1896				1896	2.380.140	6.4	1.44
1901	17.731.114	35.2	0.27	1901	2.712.562	7.3	1.31
1906	18.618.086	36.9	0.88	1906			

Anii	Populație	pe km. patrat	procent anual de creștere	Anii	Populație	pe km. patrat	procent anual de creștere
România				Serbia			
1889	5.038.342	38.4	1.61	1889	2.161.961	44.7	2.13
1894	5.406.249	41.2	1.49	1894	2.312.484	47.9	1.35
1899	5.956.690	45.4	1.94	1899	2.492.882	51.6	1.50
1905				1905	2.688.747	55.7	1.51
Grecia				Bulgaria			
1889	2.187.208	33.7	2.63	1889			
1894	2.433.806	37.6	1.52	1894			
1901				1901	3.744.283	39.1	1.54

Din precedentul tablou se poate constata, că procentul cel mai urcat l'a obținut în creșterea anuală a populației Grecia, cu 2,63 și Serbia cu 2,13, în anul 1889, iar în anul 1899 România cu 1,94.

Este consecința progresului sau nu, sporirea cu un procent atât de mare al populației în țările mai sus citate?

Acesta va fi obiectul acestui studiu.

I

Malthus, cu teoria sa relativă la creșterea populației în progresie geometrică pe când hrana crește în progresie aritmetică, cu toate discuțiile pro și contra ce i-au succedat, au avut consecința de a fi stabilit odată pentru totdeauna, că popoarele tind normal la sporirea populațiilor respective.

Dacă ne adresăm economiștilor contemporani, iată cum se exprimă relativ la acest adevăr constatat Adolf Wagner:

„Sporirea populației este la fiecare popor tendința normală, care este consecința organizării psiho-fizice și etice a fiecărui popor. Această tendință este influențată de sporirea sau scăderea înlesnirilor întreținerii vieții zilnice.“ (Grundlegung, I Teil 2 Halbband.) Faptul că popoarele sporesc în număr este un fenomen obișnuit.

Spencer explică în modul următor această tendință de sporire a popoarelor, care va dispărea treptat cu civilizația. În fiecare individ se produc două procese: Unul de individuație, în care viața individuală este perfecționată, și unul de reproducere. Cu cât procesul de individuație este mai mare, cu atât cel de reproducere va fi mai mic. Procesul de individuație stă în legătură inversă cu mărimea, mobilitatea și diferențierea organismului fiecărui individ. Prin creșterea civilizației, procesul de individuație va crește fatal în dauna celui de reproducere. Individul, prin perfecționarea sistemului nervos, va determina în mod neaparat creșterea procesului de individuație, în dauna celui de

reproducere, echilibrul între numărul populației și hrana disponibilă se va stabili dela sine. (Prinzipien der Biologie, Deutsche Ausgabe II).

Această teorie este dovedită și de practica lucrurilor. S'a constatat un procent mai mare de copii în clasele sărace decît în cele bogate, fiindcă la indivizi aparținînd claselor sărace procesul de individuație este mai mic și cel de reproducere mai mare.

Statistica următoare ne va dovedi raportul invers de fecunditate între clasele sărace și bogate. (J. V. Tallquist. Recherches statistiques sur la tendance à une moindre fécondité).

Nr. de departamente	Cota din impozitul mobil și din impozitul asupra ferestrelor raportată pe cap de locuitor	Numărul nașterilor la 100 de femei căsătorite
10	0.75—1.21	23.63
9	1.29—1.41	21.88
11	1.46—1.59	18.06
8	1.65—1.73	16.66
9	1.80—1.93	15.84
10	1.98—2.06	16.33
10	2.13—2.42	15.94
9	2.52—2.82	17.77
10	2.98—4.34	14.73
Seine	6.73	13.24

Procentul copiilor scade cu cît cota impozitelor crește deci averea. Teoria lui Spencer mai este încă odată dovedită de practica lucrurilor.

Dintre toate popoarele mari europene singurul care sporește în număr cu un procent foarte mic este poporul francez. Este fapt în deobște cunoscut, că acest popor ține recordul civilizației. Procesul de individuație, după Spencer, e foarte dezvoltat. Leroy-Beaulieu atribue la trei cauze creșterea înceată a populației franceze: 1) Creșterea și întinderea bogăției peste toate clasele sociale. 2) Cultura poporului a suferit, prin școală, schimbare. Școala nu mai pune mare preț pe educația religioasă, școala lucrează mai mult „à rendre l'homme ambitieux, moins résigné, à lui faire davantage rechercher comme but exclusif de la vie, les honneurs, la richesse“. 3) Indatoririle sociale și militare au sporit. Acest mănunchiu de trei cauze, rezultatul înaltului grad de civilizație la care a ajuns acest popor, dovedesc marele proas de individuație de care se bucură națiunea franceză.

Creșterea populației este o tendință normală a neamurilor, tendință care, după Spencer, cu evoluția progresivă va scădea în mod treptat.

II

Este deci neintemeiat ca dela procentul mare de creștere al unui popor să tragi direct concluzia progresului. Este necesar o scrutare de aproape a economiei naționale și a vieții sociale a poporului respectiv pentru ca concluzia să fie întemeiată.

Faptul marelui procent de creștere al poporului român să nu ne îndreptățească la optimism, până ce nu vom analiza economia noastră națională și viața noastră socială.

Este constatat că înlesnirile traiului zilnic prin ușurința cîștigării subsistenței, belșugul, joacă un rol determinat asupra contractării căsătoriilor. În vreme de belșug, căsătoriile sporesc, numărul copiilor nelegitimi scade. Dacă procentul de creștere al populației este coexistent cu sporul căsătoriilor și scăderea copiilor nelegitimi, atunci vom avea și progres economic.

Să cercetăm anuarul statistic din aceste două puncte de vedere. În anuarul statistic al Imperiului German găsim relativ la România și celelalte state următoarele date (Bd. 150 anul 1903):

PROCENTUL CĂSĂTORIILOR LA 1000 LOCUITORI

Ungaria		Serbia		Rusia		Austria	
anul	procent	anul	procent	anul	procent	anul	procent
1871	10.2	1862/70	11.7	1867/70	9.9	1841/50	8.2
1872	10.7	1871/80	11.4	1871/80	9.3	1851/60	7.6
1873	11.2	1881/90	10.9	1881/90	8.5	1861/70	8.6
1874	10.7	1891/99	9.7	1891/97	8.6	1871/80	8.4
1875	11.1					1881/90	7.8
						1891/900	8.0
Franța		Germania		România		Scoția	
1845/50	8.0	1861/75	7.7	1861/70	6.9	1861/70	7.0
1851/60	8.0	1876/80	8.6	1871/80	6.4	1871/80	7.2
1861/70	7.8	1881/85	8.5	1881/90	7.2	1881/90	6.7
1871/80	8.0	1886/90	7.7	1891/900	7.1	1891/900	7.2
1881/90	7.4	1891/95	8.1				
1891/900	7.5	1896/900	7.8				
Norvegia		Belgia		Suedia		Irlanda	
1841/50	7.8	1841/50	6.8	1841/50	7.5	1864/70	5.2
1851/60	7.7	1851/60	7.4	1851/60	7.6	1871/80	4.7
1861/70	6.6	1861/70	7.5	1861/70	6.5	1881/90	4.3
1871/80	7.2	1871/80	7.3	1871/80	6.8	1891/900	4.8
1881/90	6.5	1881/90	7.0	1881/90	6.3		
1891/99	6.6	1891/900	7.9	1891/900	5.9		

Dacă analizăm precedentul tablou în ce privește România, vom constata că procentul a scăzut între anii 1861—1880. Dela 1880 a crescut spre a descrește între 1891—1900, epoca cind procentul de sporire al populației a fost mai mare. Aceasta dovedește că în ultimul deceniu numărul procentual al căsătoriilor la 1000 de locuitori a descreșcut. Creșterea populației nu-i coexistentă cu sporul căsătoriilor.

Să cercetăm din punctul de vedere al copiilor nelegitimi, anuarul statistic al României, care ne dă următoarele date relativ la această chestiune :

LA 100 DE NĂSCUȚI COPII NELEGITIMI

ANI	Comune urbane	Comune rurale	Tara întreagă
1893	12.6	5.4	6.5
1894	12.7	6.0	7.1
1895	14.2	6.8	7.9
1896	15.0	6.6	7.9
1897	14.6	6.5	7.3
1900	16.3	7.5	8.8
1901	17.9	2.4	9.3
1902	18.7	7.8	9.4

În comunele urbane între 1893—1902 procentul copiilor nelegitimi a crescut colosal. La țară mai puțin până la 1900, cind ajunge la 7,1, spre a descrește în 1901 la 2,4, iar în 1902 a se urca brusc la 7,8.

În țara întreagă coeficientul este în creștere. Concluzia fatală este că și din acest punct de vedere creșterea populației noastre nu dovedește progres al economiei noastre naționale.

În Germania media coeficientului copiilor nelegitimi între 1851—1870 crește până la 11,5; delă 1870—1905 merge scăzând până la 8,9—9,1 oscilind între aceste două procente. În tot cazul la 1870 se observă o scădere simțitoare, dovadă că sporul populației Germane este în legătură cu realul progres al acestei națiuni.

Mai vin în considerare și alți factori. Cu progresul, condițiile vieții s'au îmbunătățit, viața igienică mărește media anilor de viață a indivizilor, astfel că'n țările de cultură europeană se observă un procent mai mic la morți. Excedentul populației nu-i compus numai din plusul nașterilor asupra morților, ci și din micul număr al morților. Acest fapt dovedește progres real.

Spre a învedera cele spuse vom face o comparație între Germania și noi în ce privește împărțirea populației după etate :

<i>Germania</i>		<i>România</i>	
Anii	Procent	Anii	Procent
1—10	24.75	1—20	49.36
10—21	21.61	21—40	28.25
21—45	33.77	41—70	19.84
45—70	17.43		

Pe cînd în Germania majoritatea populației este formată din indivizi între 21—70 ani cu un procent de 51,20, în România majoritatea populației este formată din indivizi între 1—20 ani cu un procent de 49,36.

La noi condițiunile neigienice ale vieții celor mulți, lupta grea pentru agonisirea vieții zilnice, fac pe om să trăiască mai puțin ca în Germania. De aceea procentul populației pînă la 20 ani este la noi mai mare decît în Germania.

Concluzia generală din cele precedente va fi :

Creșterea populației noastre nu-i coexistentă cu progresul real economic, este consecința unei tendințe normale a popoarelor, și nu-i îndreptățit a crede că marea masă a populației noastre, fiindcă coeficientul de creștere este mare, trăește în belșug și igienic.

Berlin 5/2—1908

C. Moteanu

